

Rapporten All-Archeo bv 2484

Archeologienota
Drongen – Koninginnelaan 2-3
Fase 1

Natasja Reyns

Bornem
2026

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2026/12.807/44

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht.....	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	8
2.3.3	Werkwijze	11
2.4	Assessmentrapport	11
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	11
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied.....	17
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	24
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	26
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	27
3	Samenvatting.....	29
4	Bibliografie	30
4.1	Publicaties	30
4.2	Websites.....	30
5	Bijlagen	31
5.1	Archeologische periodes	31

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroerendergoed.be>

² <https://geo.onroerendergoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2025J131

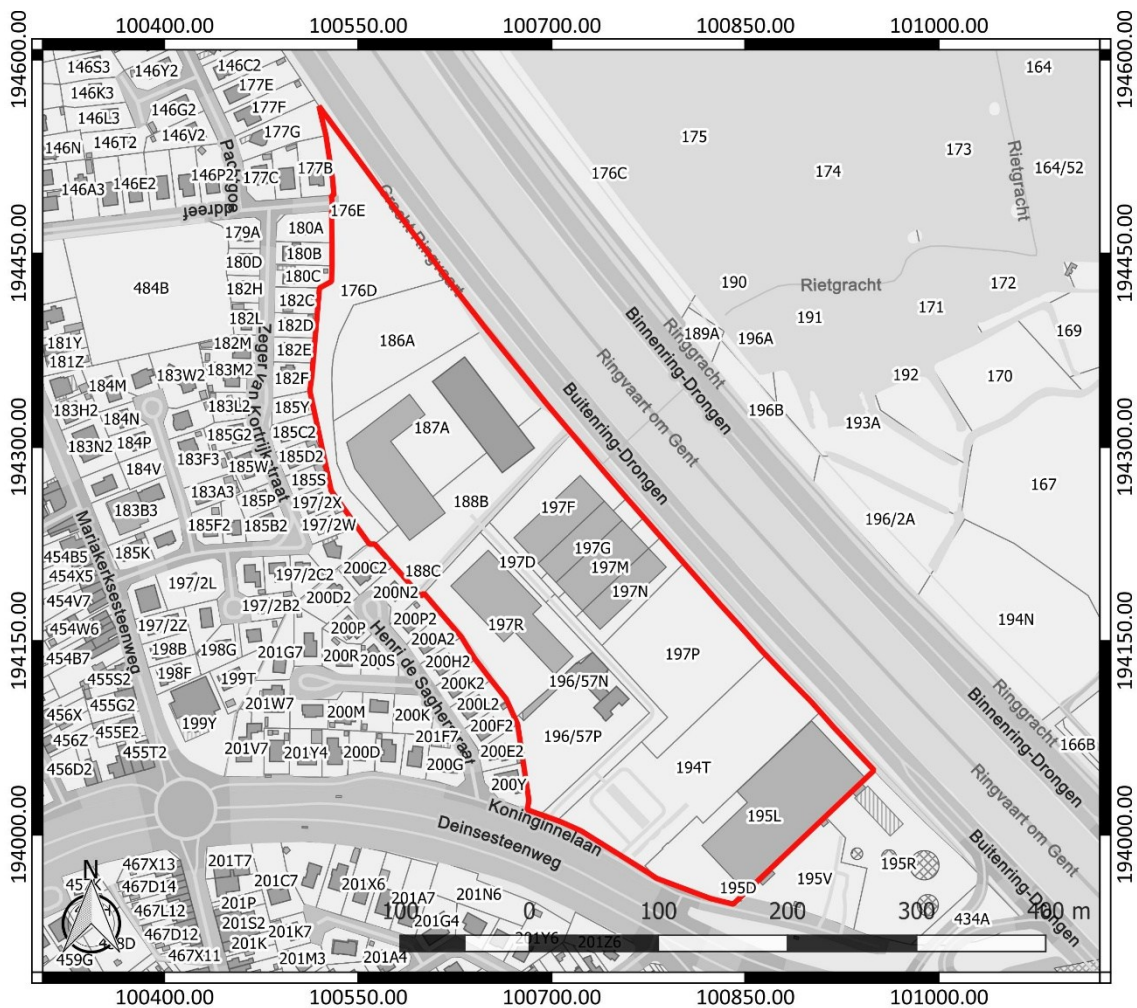
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Oost-Vlaanderen, Gent, Drongen, Koninginnelaan, Basbeke

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 100512.74, 193946.35
- 100949.91, 194564.11

Kadastraal plan:

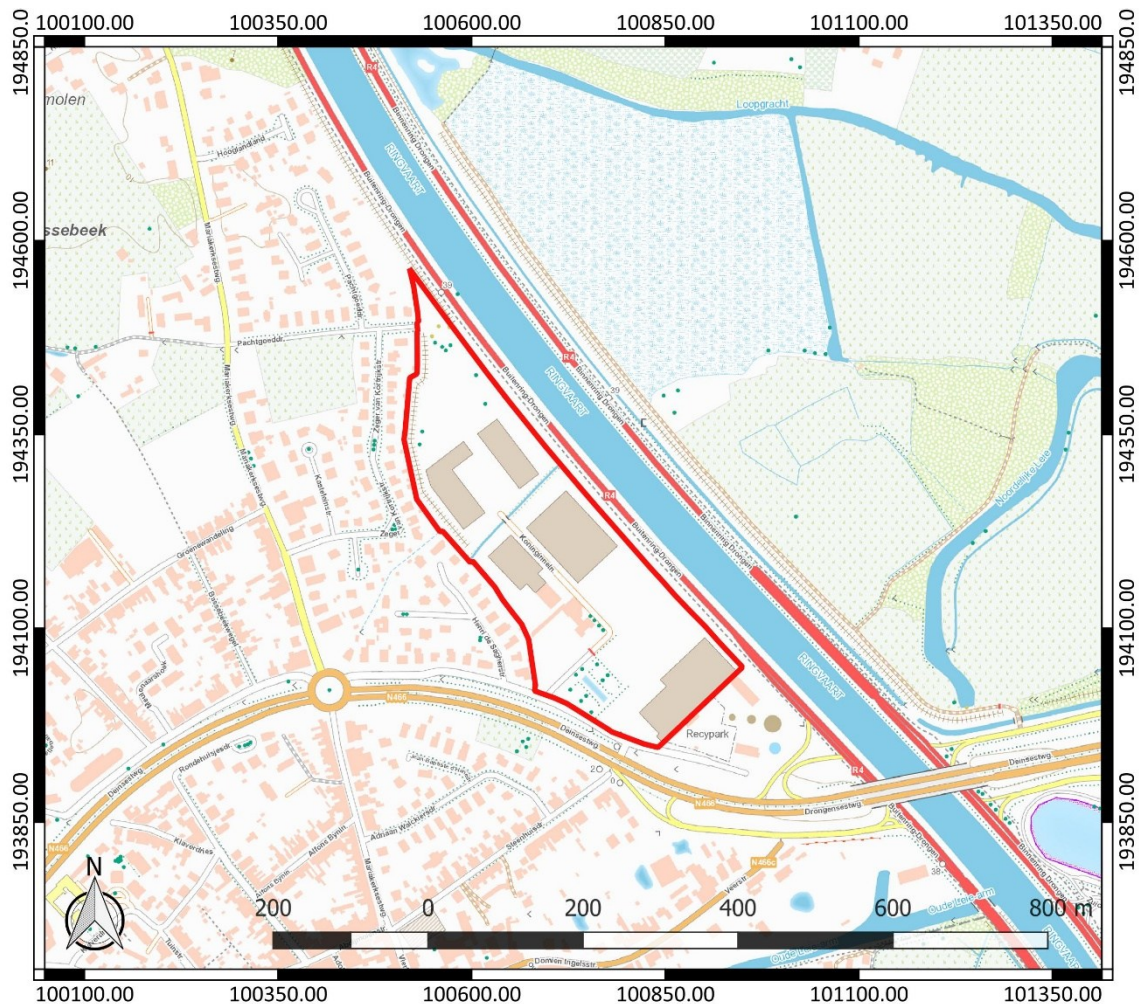

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Gent, Afdeling 28, sectie B, nummers 176D, 176E, 186A, 187A, 188B, 188C, 194T, 195D, 195L, 196/53D, 196/57N, 196/57P, 197D, 197F, 197G, 197M, 197N, 197P en 197R

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 99.759 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 21/10/2025 – 23/02/2026

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoekopdracht

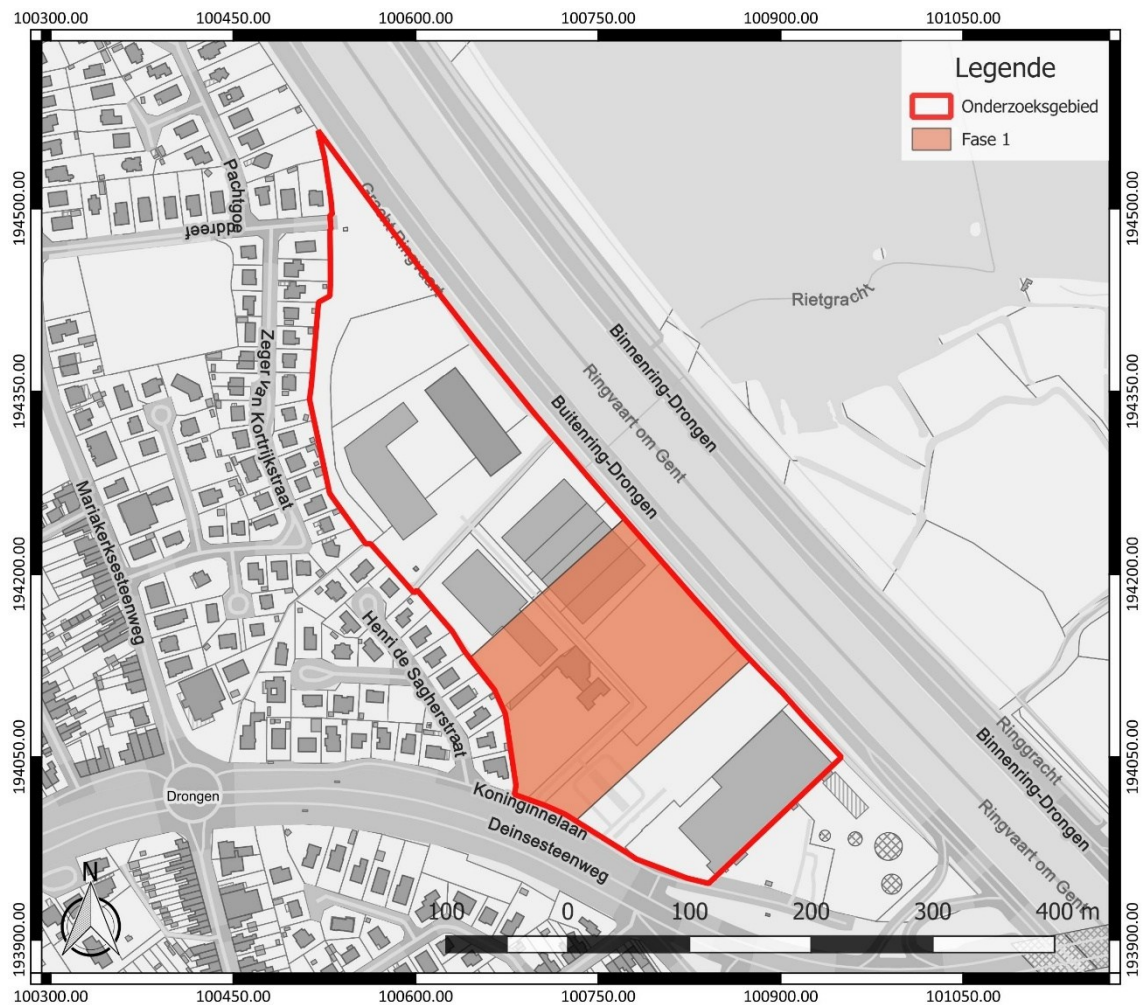
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: de vergunningsaanvraag waarvoor de archeologienota opgemaakt wordt, heeft enkel betrekking op de eerste fase van de werken. Deze zone kent een oppervlakte van ca. 30.013 m².

Figuur 3: Aanduiding van de zone waar de vergunningsaanvraag betrekking op heeft, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Voor de herontwikkeling van de volledige site tot een hedendaagse bedrijvencampus werd een Inrichtingsplan opgemaakt. Dit inrichtingsplan geeft een mogelijk toekomstbeeld en voorziet in de sloop van een deel van de bestaande bebouwing, de renovatie van enkele bestaande gebouwen, de nieuwbouw van built-to-suit bedrijfsgebouwen en bedrijfsverzamelgebouwen, en bijhorende omgevingsaanleg.

Fase 1 van de herontwikkeling, op een deelzone van het projectgebied en waarvoor de eerste vergunning wordt aangevraagd, voorziet in de sloop van een aantal bestaande gebouwen, de nieuwbouw van een gestapeld bedrijfsverzamelgebouw van +/- 17 000 m², nieuwe wegenis en omgevingsaanleg.

Het nieuwbouw bedrijfsverzamelgebouw van fase 1 wordt uitgevoerd op een vloerplaat op volle grond. Die zal een verstoringsdiepte van ca. 30 cm kennen. Verder worden de gebouwen waarschijnlijk gefundeerd op funderingspalen. De paalkoppen hebben wellicht een verstoringsdiepte tot naar schatting ca. 1,20 m. De eigenlijke palen zullen minstens ca. 5 m diep gaan. Ook de aanleg van laadkades kent een verstoringsdiepte tot naar schatting ca. 1,20 m.

Het nieuwe gebouw wordt ook voorzien van nutspuiten. De aanleg daarvan kent een verstoringsdiepte tot maximaal ca. 3,20 m. Ter hoogte van de nieuwe built-to-suit gebouwen kunnen nog bijkomende bodemingrepen optreden in het kader van de specifieke vraag van de klanten die de gebouwen zullen betrekken.

Verder voorzien de plannen in omgevingsaanleg. Dit omvat bijvoorbeeld de aanleg van verhardingen om de gebouwen toegankelijk te maken en te voorzien in parkeerplaatsen. De aanleg van verhardingen zal een verstoringsdiepte tot ca. 65 cm diep kennen.

De omgevingsaanleg omvat verder ook nog groenaanleg en de aanleg van wadi's. De nieuwe wadi's op het terrein zullen een verstoringsdiepte tot maximaal ca. 50 cm kennen. Groenaanleg omvat de aanplant van grassen, struiken en bomen. Bodemingrepen gerelateerd aan groenaanleg kennen een verstoringsdiepte die ligt tussen ca. 40 cm en 1,00 m.

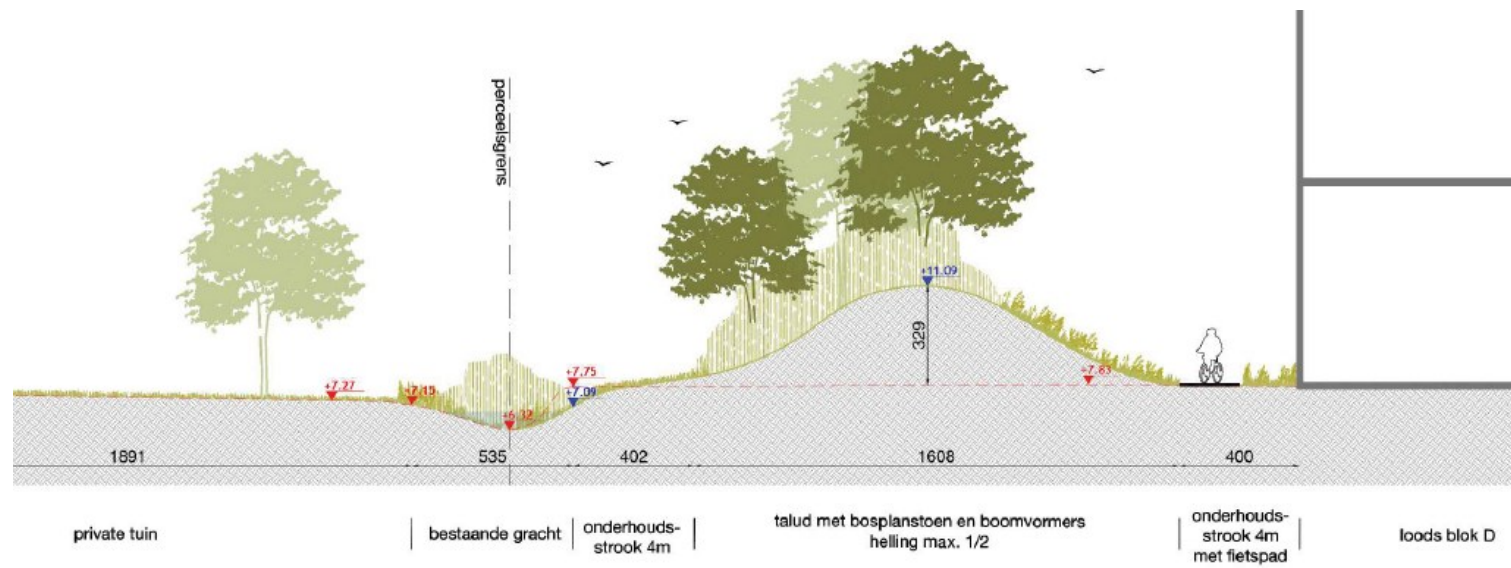
Langs de rand van het onderzoeksgebied, tegen de woonwijk aan, wordt een groenbuffer aangelegd. Daarvoor wordt een nieuwe berm tot 3,29 m hoog aangelegd. Ter hoogte van de nieuwe berm wordt de bestaande teelaarde afgegraven, waarna de ophoging zal plaatsvinden.

Het bestaande groengebied in het noorden van het terrein blijft maximaal behouden. Het wordt versterkt door de aanplant van nieuwe bomen en struikgewas, door de aanleg van natuurlijke graspaden en door het versterken van vochtige zones of overstroombare zones.

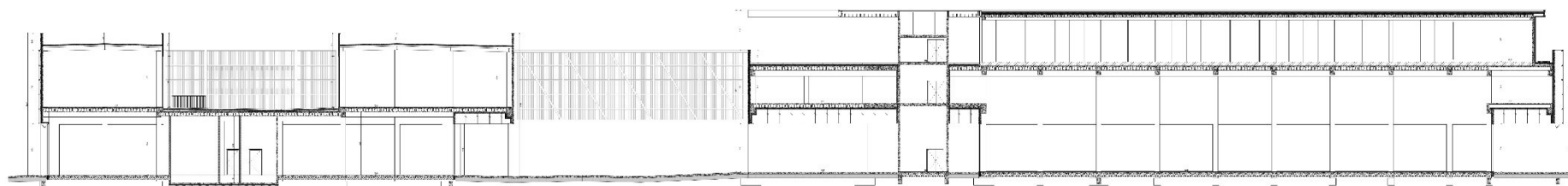

NIVEAU +0

Figuur 4: Inplanting fase 1

Figuur 5: Snede berm groenbuffer

Figuur 6: Snede ontworpen bebouwing

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de kaart van Horenbault uit 1619, de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden vier momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot landschapshistoriek, gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ten noorden van de Koninginnelaan, ten oosten van de Henri de Sagherstraat en de Zeger Van Kortrijkstraat en ten westen van de R4 Buitenring-Drongen (Figuur 7). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in gebieden voor ambachtelijke bedrijven en de gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen. Over het terrein stroomt een naamloze waterloop (Figuur 9). Net ten noordoosten vinden we de Gracht Ringvaart, de Ringvaart Om Gent en de Ringgracht. Verder naar het noordoosten toe vinden we ook nog de Rietgracht en de Loopgracht. Ten oosten stroomt de Noordelijke Leie en ten zuiden vermelden we tot slot ook nog de Leie.

Geomorfologisch behoort Drongen tot de Vlaamse Vallei, een lage, zandige vlakte die een gemiddelde topografische ligging heeft van minder dan +10 m TAW. Het huidige oppervlak van de vallei valt samen met het topvlak van de laatste fluvioperiglaciale Weichseliaanafzettingen. Tijdens het einde van het Weichseliaan en doorheen het Holoceen werd dit oppervlak ingesneden door rivieren en tot een laagterras omgevormd. Vervolgens werden de dalen gedeeltelijk opgevuld door jong alluvium. De holocene alluviale valleien van de Leie en de Schelde hebben een sterk meanderend karakter en liggen op een gemiddelde hoogte van +6 m TAW.³

³ Vermeire *et al.* 2000, 6

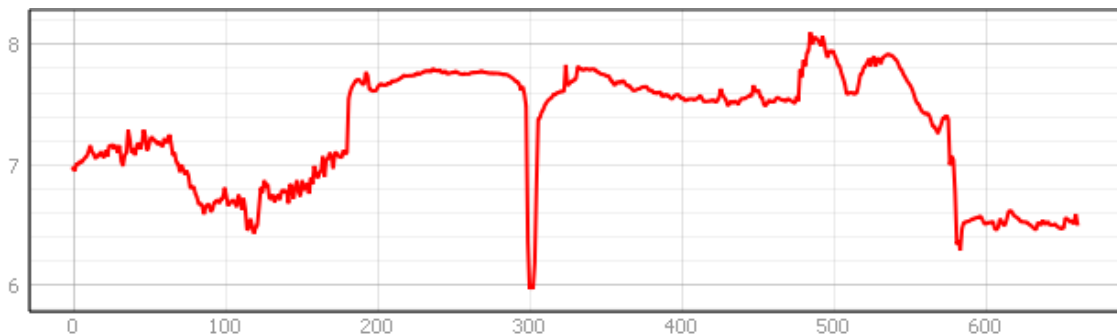
Figuur 7: Luchtfoto van 2024 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 8: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Multidirectional hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm, met aanduiding van het onderzoeksgebied

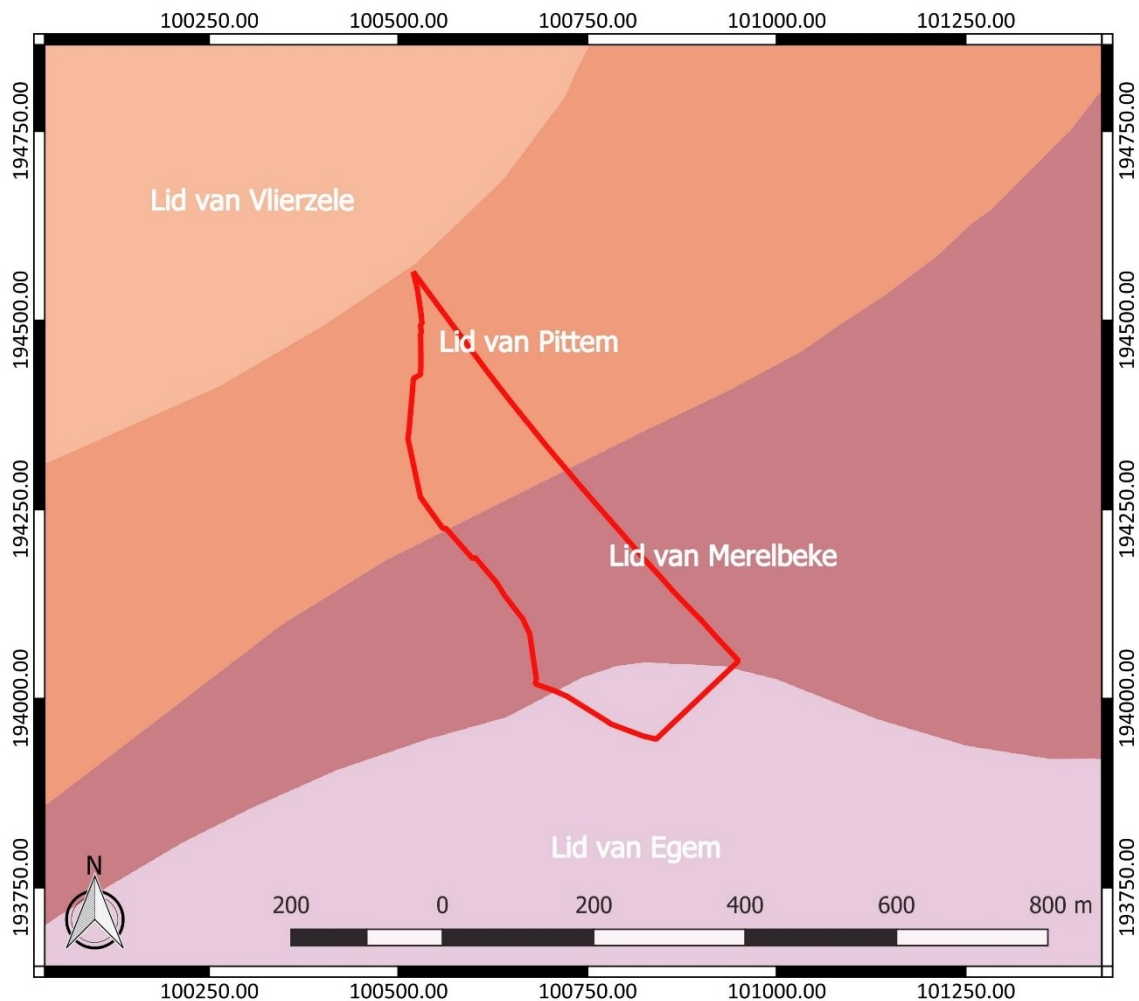

Figuur 9: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 10: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het onderzoeksgebied bevindt zich aan de rand van de vallei van de Leie en de Rietgracht. Het terrein kent een hoogte van ca. 6,3 tot 8,1 m TAW (Figuur 10). Ter hoogte van de waterloop op het terrein daalt het maaiveldniveau plaatselijk zelfs naar ca. 6,0 m TAW. Het centrale deel van het terrein ligt duidelijk hoger dan het noorden en het zuiden van het terrein. Het niveauverschil bedraagt gemiddeld ongeveer 80 cm. Het gaat hoogstwaarschijnlijk om een antropogene ophoging van het terrein, vermoedelijk in functie van de hier aanwezige bebouwing.

Figuur 11: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 11) varieert sterk. In het noorden bestaat het uit het Lid van Pittem. Dit wordt gekenmerkt door grijsgroene klei, die sterk zandhoudend is en die plaatselijk zandsteenbanken (veldsteen) bevat. Ten zuiden daarvan vinden we op de kaart de aanduiding van het Lid van Merelbeke. Dit bestaat uit blauwgrijze tot donkergrijze klei met, dunne zandlensjes en grijsgroen zeer fijn zand met kleilagen en zandsteenbanken. Nog ten zuiden daarvan is sprake van het Lid van Egem. Dit wordt gekenmerkt door grijsgroen zeer fijn zand, dat kleilagen en zandsteenbanken bevat. Verder is het ook glauconiet- en glimmerhoudend.⁴

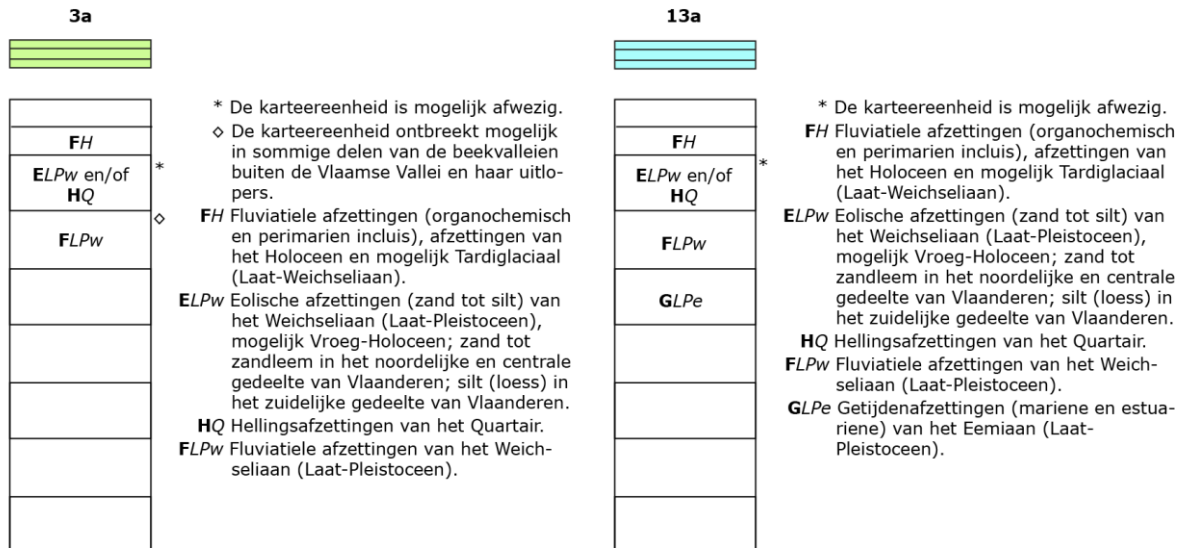
De quartairgeologische kaart (Figuur 12) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Bovenaan is dan weer sprake van jongere fluviatiele afzettingen van het Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan). Ter hoogte van de blauw gearceerde zone bevinden zich onder de oudste fluviatiele afzettingen nog oudere getijdenafzettingen van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen).⁵ Dit stemt overeen met het beeld dat we zagen op het DTM, waarbij het terrein gesitueerd wordt in de vallei van de Leie en de Rietgracht.

⁴ www.geopunt.be/kaart

⁵ www.geopunt.be/kaart

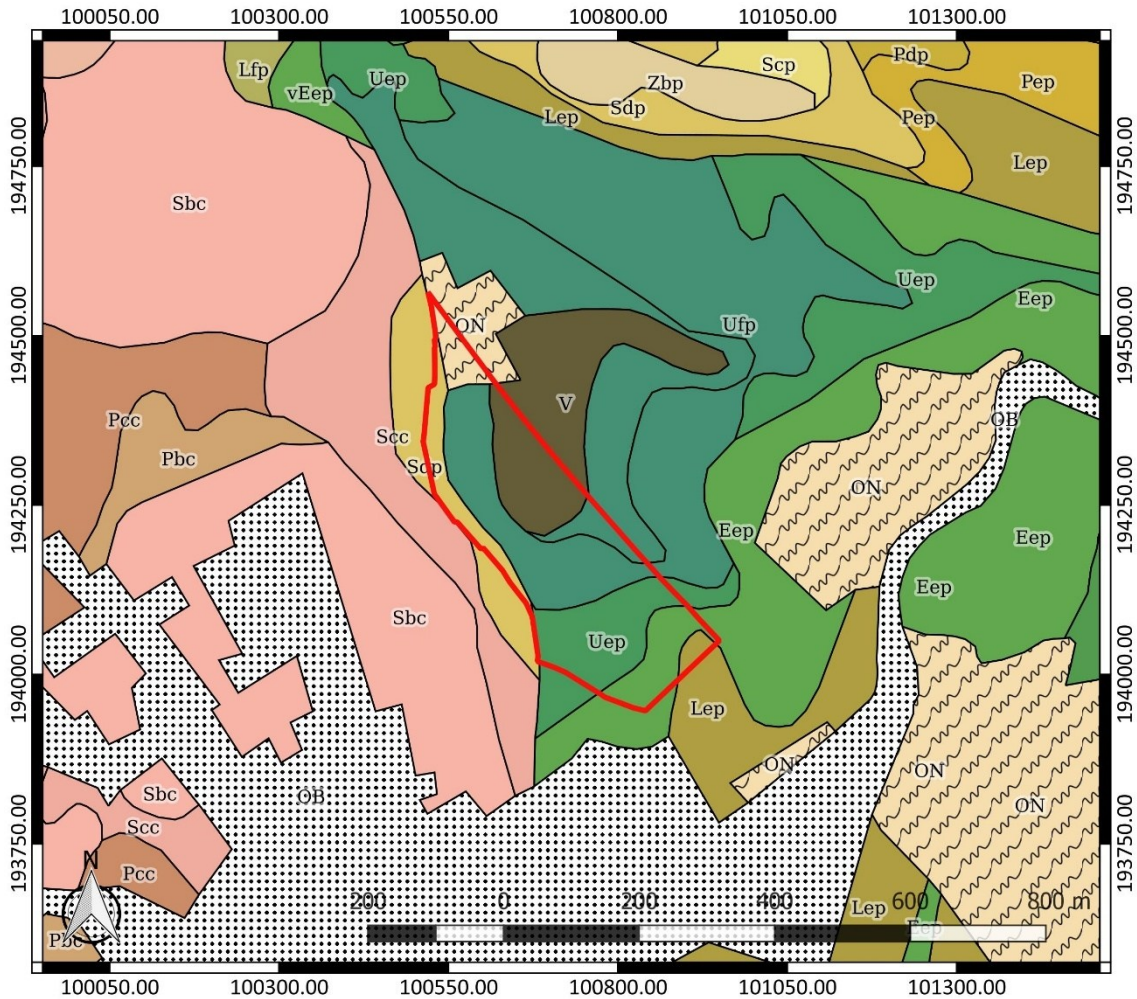

Figuur 12: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

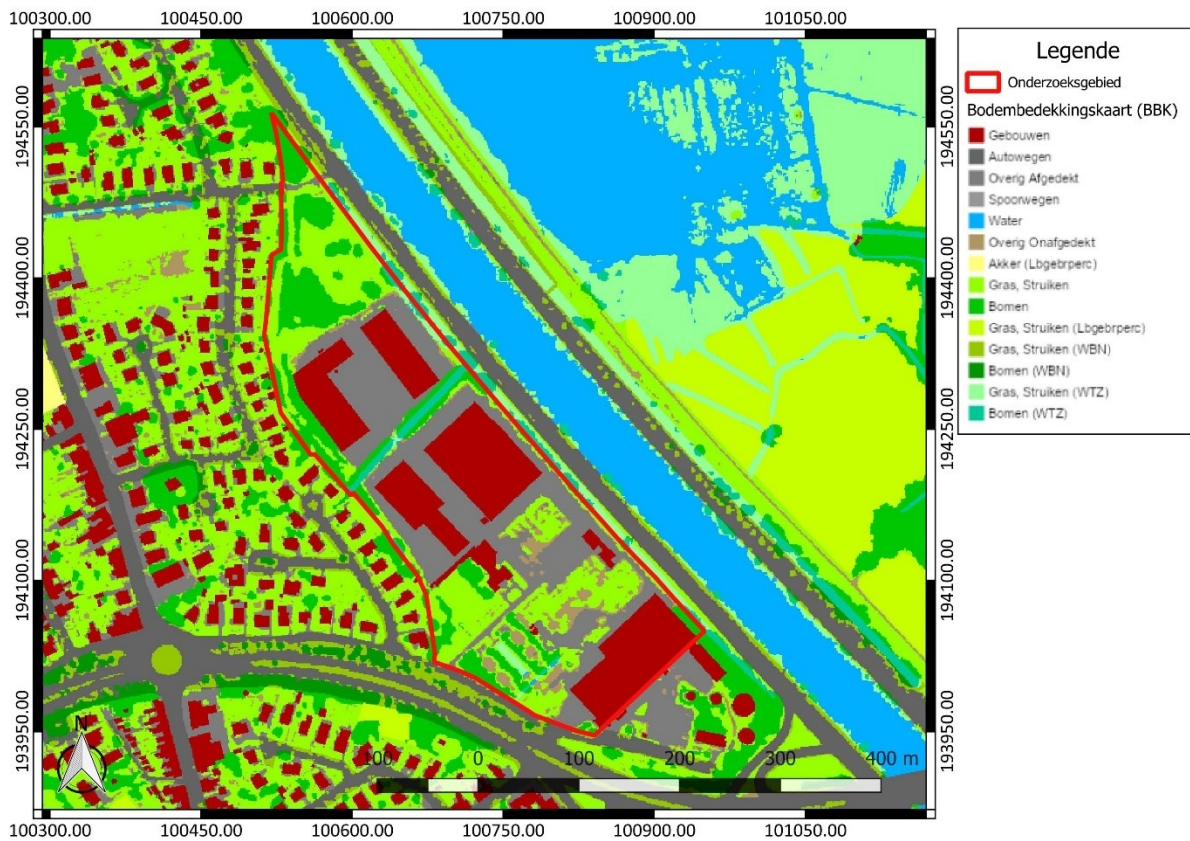
Figuur 13: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 14) situeert het onderzoeksgebied ter hoogte van opgehoogde gronden (ON), een matig natte lemig zandbodem zonder profiel (Sdp), een zeer sterk gleyige zware kleibodem zonder profiel (Ufp), al dan niet met veen op geringe diepte, ondieper dan 75 cm (vUfp), een veenbodem (V), een sterk gleyige zware kleibodem zonder profiel (Uep), een sterk gleyige kleibodem zonder profiel (Eep) en beperkt ook nog een natte zandleembodem zonder profiel (Lep). We leren er uit dat het onderzoeksgebied overwegend gekenmerkt wordt door natte bodemeigenschappen en dat in een groot deel van het onderzoeksgebied ook veen kan voorkomen.

Figuur 14: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskartaar gebouwen en verhardingen te bemerken. Voor het overige wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ingenomen door gras, bomen en struiken (Figuur 15). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 7).

Figuur 15: Bodemgebruikskartaar met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Drongen kan opgesplitst worden in twee kernen, namelijk Drongen en Baarle, dat tot 1805 een zelfstandige gemeente was. De oorsprong van de naam Drongen is onbekend. De oudste gekende vermelding als “Truncinas” dateert uit 820-822. De heerlijkheid Drongen is één van de oudste gekende heerlijkheden en behoorde oorspronkelijk toe aan de graven van Vlaanderen. Vanaf de 11de eeuw ging de heerlijkheid deel uitmaken van het huis van Aalst. Vervolgens kwam het in het bezit van de heren van Kortrijk. De rechten van de heerlijkheid waren afhankelijk van de Kasselrij van de Oudburg van Gent en vanaf de 13de eeuw werden ze gemeenschappelijk bezit met de heren van Deinze. In 1786 werd graaf Jean-Baptiste d'Hane-Steenhuysse de laatste heer van de heerlijkheid.

Naast de heerlijkheid Drongen telde het grondgebied nog 17 andere heerlijkheden, waaronder die van de abdij. De stichting en de groei van de abdij waren belangrijke gebeurtenissen in de geschiedenis van het dorp. De abdij kwam voort uit een kapittel van seculiere monniken, dat vermoedelijk teruggaat tot de 7de eeuw. In de 12de eeuw werd het kapittel op initiatief van Iwein van Aalst omgevormd tot een Norbertijnerabdij. De abdijkerk, die in de 19de eeuw vernieuwd werd, fungeert eveneens als parochiekerk van het dorp. Drongen had tot in het midden van de 20ste eeuw een landelijk karakter met gespreide bebouwing van hoeven en kastelen.⁶

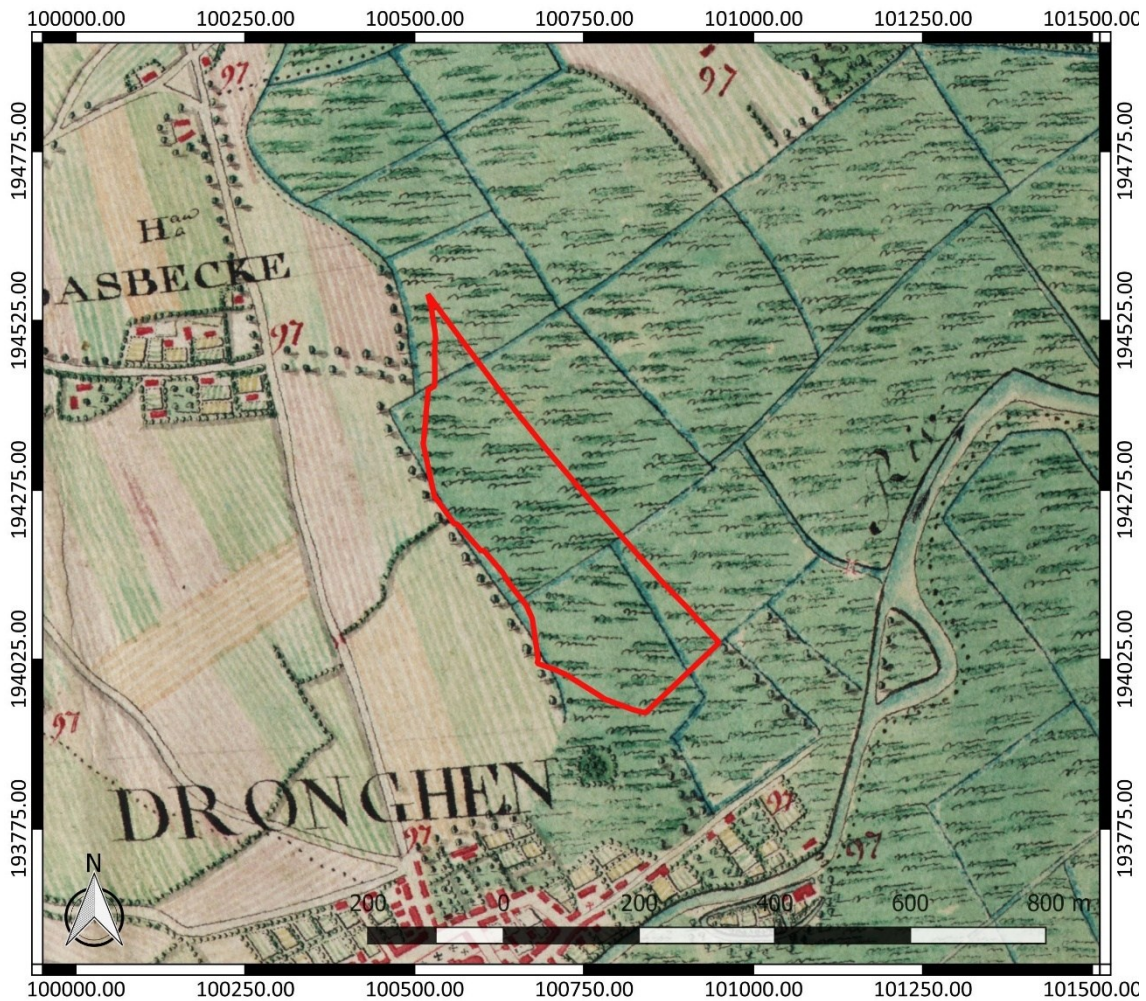
De kaart van Horenbault uit 1619 geeft het onderzoeksgebied weer ter hoogte van akkerland en grasland. Het bevindt zich in het zuiden mogelijk ook deels ter hoogte van een site met walgracht. Het historische centrum van Drongen bevindt zich op enige afstand ten zuidwesten.

⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Drongen [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14006> (geraadpleegd op 23 oktober 2025).

Figuur 16: Kaart van Horenbault met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://kaart.gentgemapt.be/>)

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), wordt het volledige onderzoeksgebied ter hoogte van grasland gesitueerd (Figuur 17). De kaart geeft ook aan dat het onderzoeksgebied ten noorden van de site met walgracht gelegen is. Ten zuidwesten zien we opnieuw de historische kern van Drogen. Ten zuidoosten stroomt de Leie en ten noordwesten vinden we het gehucht Bassebeke.

Figuur 17: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is nog geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als grasland (Figuur 18). De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld als de Atlas der Buurtwegen weer. De Vandermaelenkaart (1846-1854) bevestigt ons dat het terrein inderdaad nog steeds grotendeels in gebruik was als grasland. Een beperkte zone in het zuidwesten wordt verder ook aangeduid als bos.

Een topografische kaart uit 1937 toont ons dat het onderzoeksgebied lager gelegen is dan 7 m TAW en voor een groot deel ook lager dan 6 m TAW. Dit geeft aan dat het terrein vandaag voor een groot deel minstens ca. 50 cm tot ca. 1,80 m opgehoogd werd. Enkel de westelijke randzone van het onderzoeksgebied werd mogelijk niet opgehoogd.

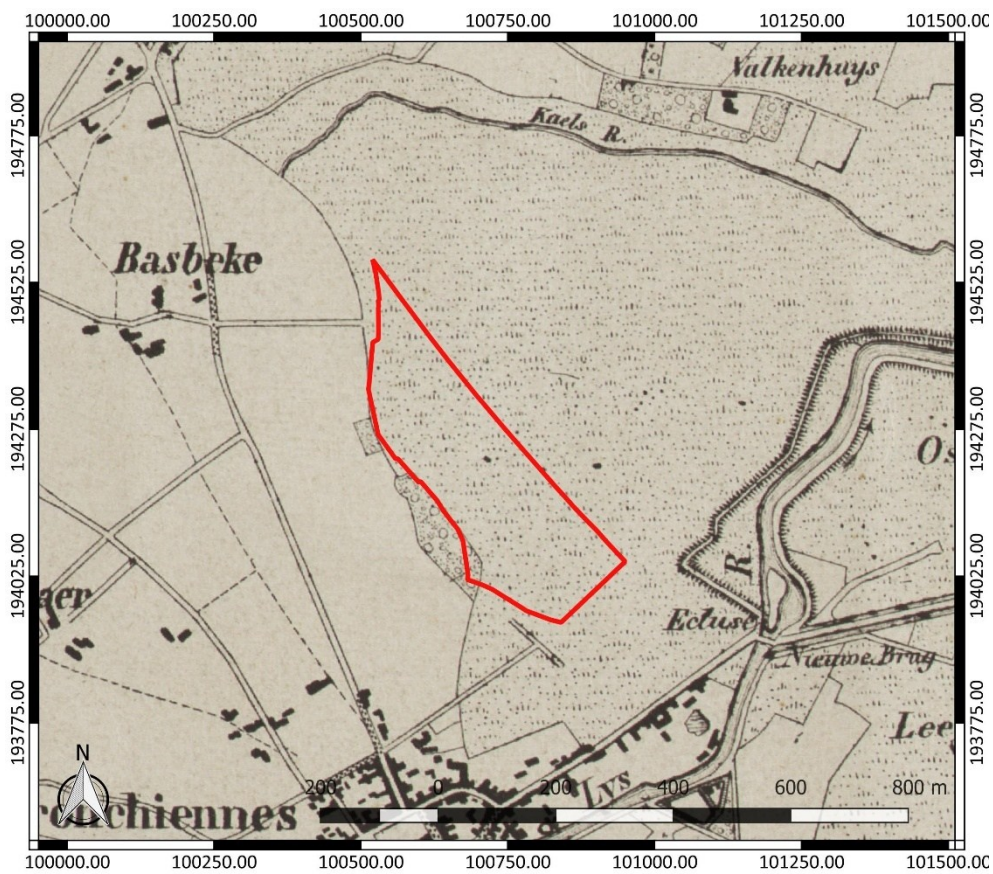
Een luchtfoto uit 1954-1961 toont ons dat het onderzoeksgebied nog steeds in gebruik is als grasland. Er is nu geen bos te zien. Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 22) toont ons dat de Ringvaart Om Gent aangelegd werd ten noordoosten van het onderzoeksgebied. In het zuiden van het terrein zien we nu ook een gebouw verschijnen. Het terrein lijkt ook opgehoogd en is mogelijk nog deels braakliggend. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 24) toont ons dat het terrein opnieuw grotendeels begroeid is met gras. In het noorden van het terrein zien we nu ook enkele bomen. Enkel in het zuiden van het terrein is op dit moment bebouwing te zien.

Figuur 18: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 19: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

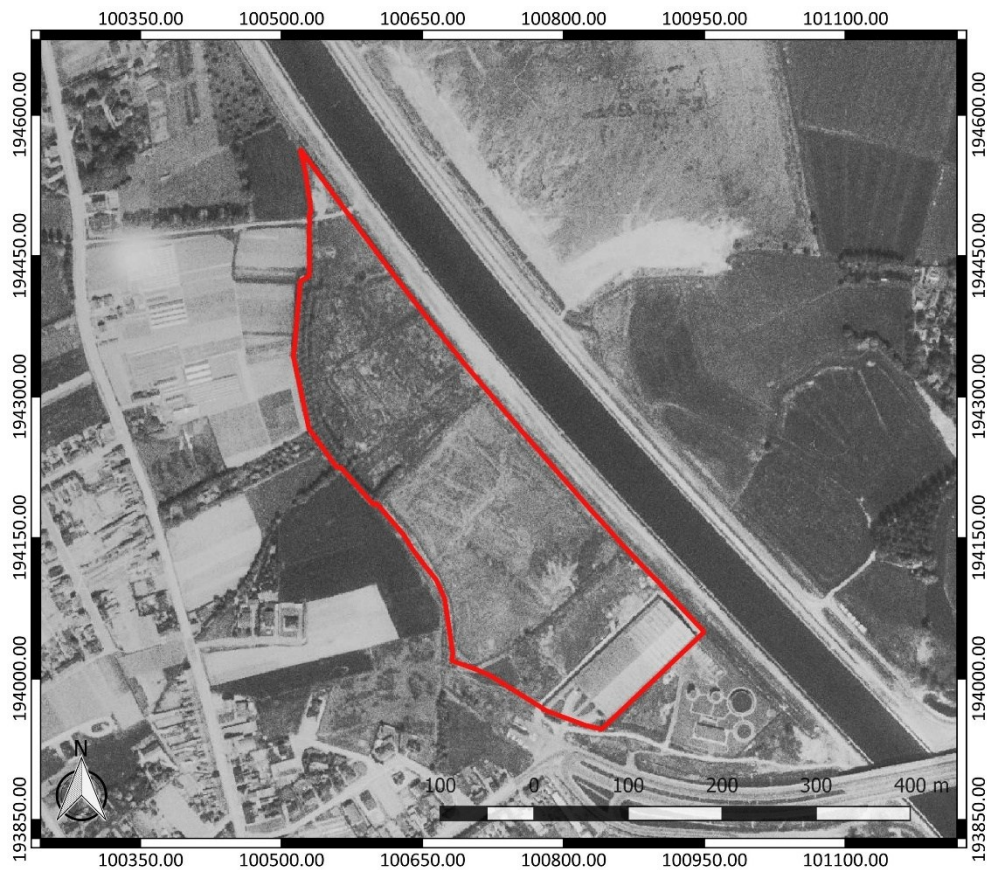
Figuur 20: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 21: Topografische kaart uit 1937 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

Figuur 22: Luchtfoto uit 1954-1961 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://kaart.gentgemapt.be/>)

Figuur 23: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 24: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

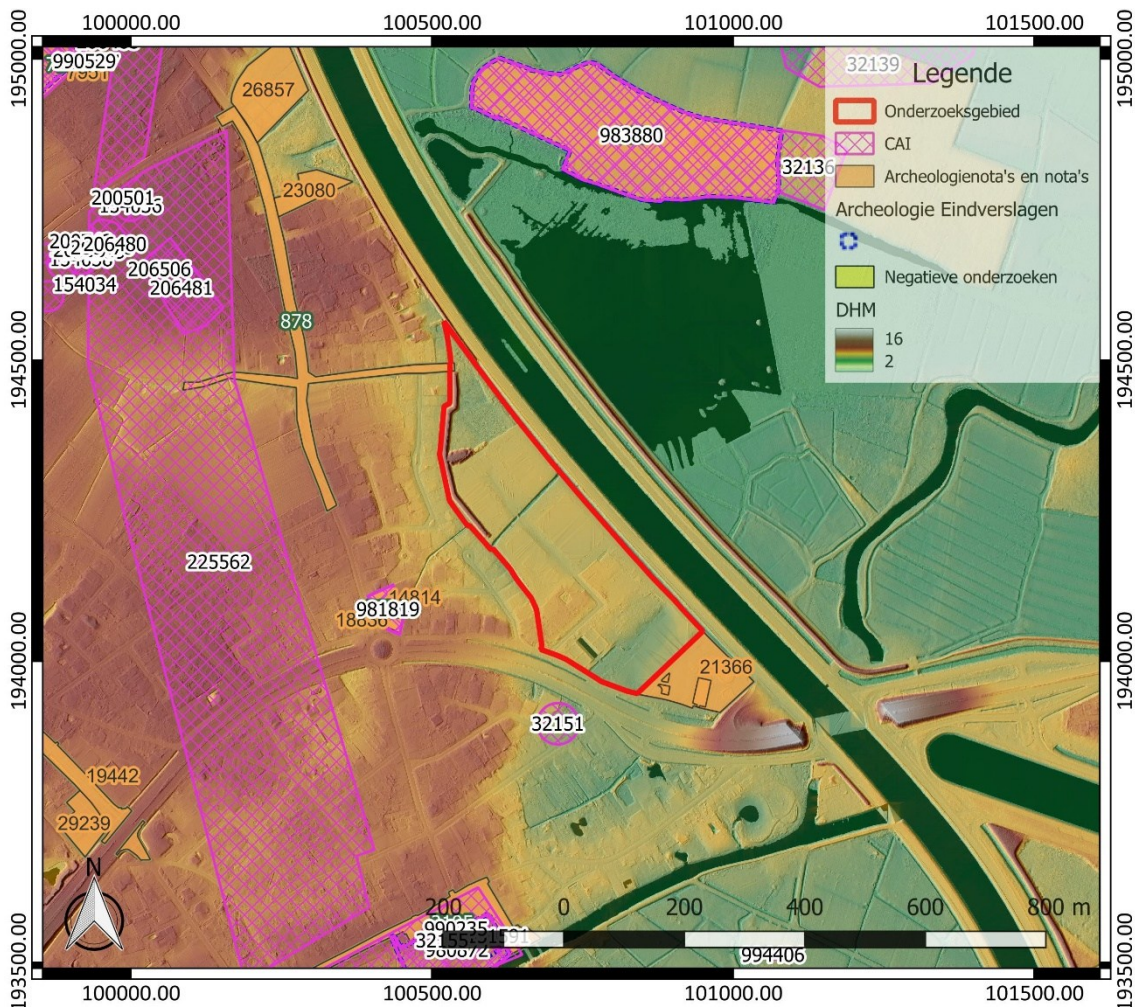

Figuur 25: Luchtfoto uit 2000-2003 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Vanaf een luchtfoto uit 2000-2003 zien we dat de huidige bebouwing centraal op het terrein verschenen is. In het noorden zien we zowel akkerland als grasland. Vanaf een luchtfoto uit 2005-2007 zien we ook het noordoostelijke gebouw verschijnen en vanaf een luchtfoto uit 2008-2011 zien we ook het noordwestelijke gebouw afgebeeld. Dit beeld komt grotendeels overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto, maar in het zuiden van het terrein zijn intussen enkele verhardingen terug verwijderd (Figuur 7).

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 26). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Figuur 26: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerendergoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Op korte afstand ten zuiden van het onderzoeksgebied vond reeds een landschappelijk booronderzoek plaats (ID 22823, ter hoogte van ID 21366). Het geeft aan dat de ondergrond er sterk verstoord werd als gevolg van antropogene bodemingrepen. De bewaringstoestand is dermate slecht dat er geen verder onderzoek meer geadviseerd werd.⁷

⁷ Fenucci/Doucet/Decramer 2022, 20

Ook ten zuiden vinden we de aanduiding van een motte (CAI ID 32151). Er is sprake van een opperhof en een gracht, maar niet van een neerhof. De resten van de motte worden in de 12de tot de 15de eeuw gedateerd.⁸

Verder naar het westen toe werden bij archeologisch onderzoek enkel resten uit de nieuwe tot de nieuwste tijd aangetroffen (CAI ID 981819).⁹ Nog verder naar het westen wordt een Frans belegeringskampement van het beleg van Gent uit 1678 gesitueerd (CAI ID 225562).¹⁰

Verder naar het zuiden toe vinden we de locatie van een Norbertijnenabdij (CAI ID 32155). Er was mogelijk in de 7de eeuw al sprake van een kerk. Bij onderzoek werden ook al verschillende graven en grafkelders aangetroffen.¹¹ Bij een werfbegeleiding werden resten aangetroffen uit de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd, die verband houden met de abdij (CAI ID 980872). Er is echter ook sprake van vondstmateriaal uit de Romeinse tijd.¹²

Ten noordwesten van het onderzoeksgebied vinden we verschillende CAI-locaties die aangeduid zijn op basis van luchtfotografie. Ter hoogte van CAI ID 206506 is mogelijk sprake van het restant van een bronstijd grafheuvel.¹³

Onderzoek ten noorden van het onderzoeksgebied toonde gedeeltelijk een intacte bodemopbouw aan, met een sterk verweerde veenlaag (ID 34643). Verder onderzoek leverde echter geen aanwijzingen voor een goed bewaarde steentijd artefactensite op. Ook het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek bracht geen relevante archeologische resten aan het licht.¹⁴ Op een terrein ten noorden hiervan werd ook al een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd (ID 26857). Daaruit blijkt dat het bodemarchief op een deel van het terrein verstoord is. Het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites wordt slechts laag ingeschat, maar er blijkt wel nog sprake van potentieel op relevante archeologische sporen op een deel van het terrein.¹⁵

Ten noorden van het onderzoeksgebied werden bij archeologisch onderzoek geen archeologische sporen of objecten gevonden (CAI ID 983880).¹⁶ CAI ID 32136 markeert de vondst van de funderingen van een gebouwtje, waarvan de oriëntatie afwijkt van de huidige hoeve.¹⁷ Tot slot werden ter hoogte van CAI ID 32139 vondsten gedaan die dateren uit het neolithicum, de Romeinse periode en de vroege middeleeuwen.¹⁸

⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Walckiersdreef/Steenhuisdreef (WSH012) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32151> (geraadpleegd op 24 oktober 2025).

⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Mariakerksesteenweg 56 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/981819> (geraadpleegd op 24 oktober 2025).

¹⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Belegeringskampement 1678 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/225562> (geraadpleegd op 24 oktober 2025).

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Norbertijnenabdij [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32155> (geraadpleegd op 24 oktober 2025).

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Oude Abdij [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980872> (geraadpleegd op 24 oktober 2025).

¹³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Vliegersmolen-Bassebeke [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/206506> (geraadpleegd op 24 oktober 2025).

¹⁴ Verhaevert *et al.* 2025, 55

¹⁵ Vander Cruyssen/Dewaele 2023, 40-44

¹⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Valkenhuisweg [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/983880> (geraadpleegd op 24 oktober 2025).

¹⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Valkenhuisweg I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32136> (geraadpleegd op 24 oktober 2025).

¹⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Bourgoyen-Valkenhuis [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32139> (geraadpleegd op 24 oktober 2025).

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving die geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties geven, lichten we daarom hier niet afzonderlijk toe.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied bevindt zich binnen de vallei van de Leie en de Rietgracht, maar eerder aan de rand ervan. De ondergrond van het terrein wordt gekenmerkt door natte, fluviatiele afzettingen. Op basis van de bodemkaart is er ook een verwachting naar het mogelijke voorkomen van veen.

De eerder natte bodemeigenschappen betekenen dat het terrein mogelijk minder aantrekkelijk was voor menselijke activiteiten zoals bewoning of begraving, maar de ligging aan de rand van de vallei, in de buurt van een gradiëntzone betekent ook dat we hun aanwezigheid nog niet volledig kunnen uitsluiten. Gekende archeologische waarden in de omgeving dateren uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Ze geven aan dat de regio archeologisch potentieel kent.

Historische kaarten geven aan dat het terrein al sinds de 17de en 18de eeuw in gebruik was als grasland, of mogelijk ook als akkerland. Dit bleef lange tijd het geval tot we na 1954 de aanleg van de R4 en de Ringvaart Om Gent zien. Op dat moment wordt het terrein opgehoogd. We kunnen op basis van een oudere topografische kaart en het huidige DTM bepalen dat het grootste deel van het terrein in het verleden ca. 50 cm tot ca. 1,80 m opgehoogd werd. Dit betekent dat het onderliggende bodemarchief mogelijk nog goed bewaard gebleven is.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden op termijn werken gepland, maar de huidige vergunningsaanvraag heeft betrekking op de eerste fase van de werken. Die beslaat een zone met een oppervlakte van ca. 30.013 m².

De voornaamste werken omvatten de sloop van de bestaande bebouwing en de oprichting van nieuwe bebouwing met bijhorende omgevingsaanleg. De verstoringsdiepte van de verschillende geplande bodemingrepen varieert sterk. Ze ligt gemiddeld genomen tussen ca. 30 cm en 1,20 m. Deze bodemingrepen blijven mogelijk deels binnen de opgebrachte lagen waarmee het terrein in het verleden opgehoogd werd.

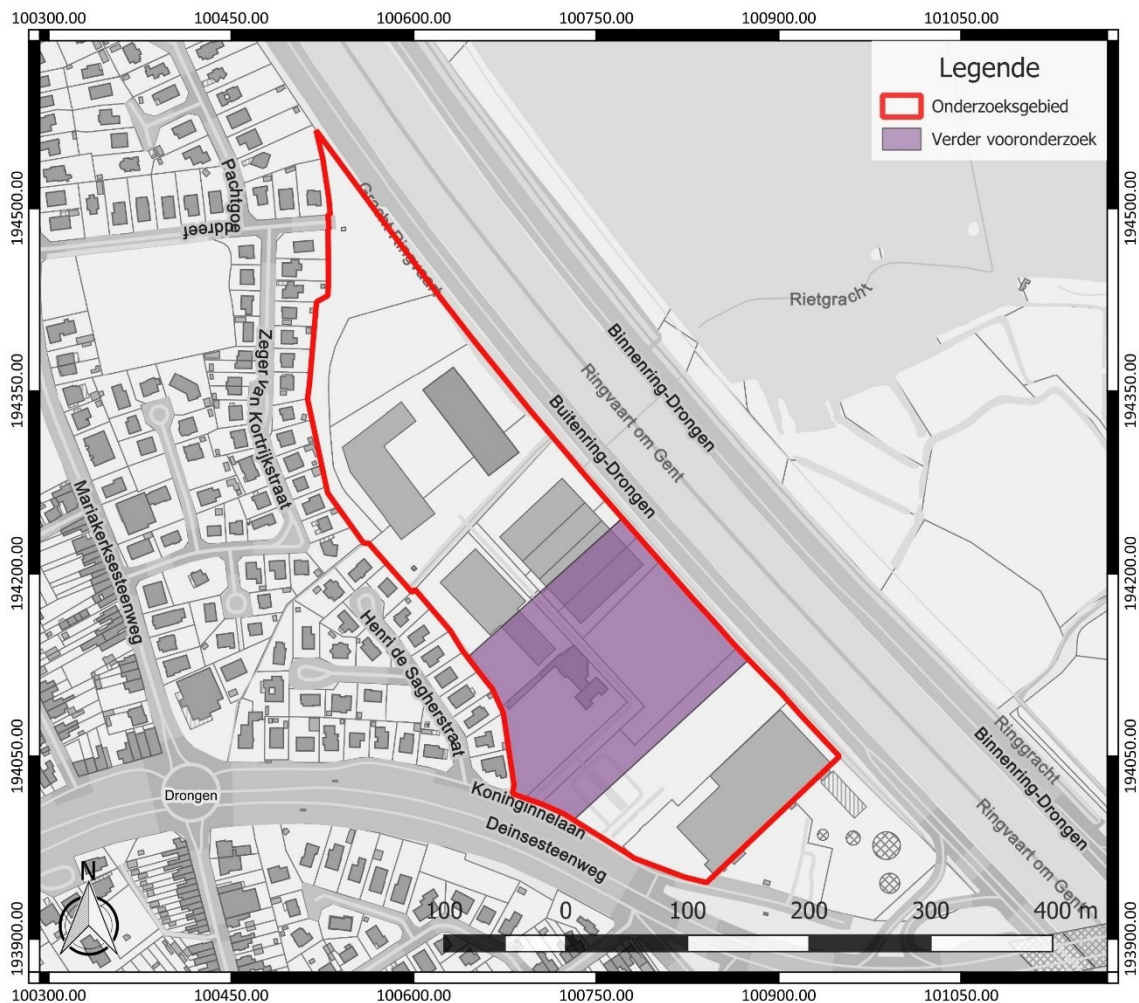
Verder worden op het terrein ook nog nutspuiten en paalfunderingen aangelegd. Die zullen duidelijk wel een negatieve impact op het nog aanwezige bodemarchief hebben. Omdat we de precieze diepte van eventueel aanwezige relevante archeologische niveaus op het terrein op dit moment nog niet kennen, moeten we besluiten dat binnen het onderzoeksgebied het bodemarchief mogelijk bedreigd wordt door de geplande werken.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek geeft aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Op basis van de landschappelijke kenmerken van het terrein en met name de natte bodemeigenschappen is de archeologische verwachting naar sporen van bewoning of van begraving mogelijk eerder laag, al kan hun aanwezigheid op dit moment nog niet volledig uitgesloten worden gezien de ligging van het terrein in de buurt van een gradiëntzone en de overgang naar hoger gelegen gronden.

Op basis van de reeds gekende archeologische waarden in de omgeving houden we rekening met het mogelijk voorkomen van relevante archeologische resten uit de steentijd tot de middeleeuwen. Momenteel houden we rekening met het mogelijke voorkomen van zowel sporensites als artefactensites.

Op basis van de gebruiksevolutie zoals we die konden reconstrueren aan de hand van historische kaarten en luchtfoto's verwachten we nog een goed bewaard bodemarchief aan te kunnen treffen. Het terrein blijkt namelijk lange tijd in gebruik geweest als akkerland en als grasland. Bij de aanleg van de R4 en de Ringvaart Om Gent werd het terrein opgehoogd. Dit betekent dat het onderliggende bodemarchief mogelijk extra beschermd geweest is tegen ondiepe bodemingrepen.

Figuur 27: Aanduiding van de zone waar verder vooronderzoek nodig is, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

De geplande werken betekenen mogelijk deels een bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief in een zone van ca. 30.013 m². Gezien het mogelijke archeologisch potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt.

Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein bebouwd, verhard of begroeid is.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient mogelijk ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de sloop van de bestaande bebouwing en de oprichting van nieuwe bebouwing, diende een archeologienota opgesteld te worden. Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat de natte bodemeigenschappen en de ligging in een alluviale vallei het terrein mogelijk minder aantrekkelijk maakten voor activiteiten zoals bewoning of begraving. Door de nabijheid van een gradiëntzone en de ligging in de buurt van hoger gelegen gronden, kunnen we de aanwezigheid van relevante archeologische sporen echter nog niet volledig uitsluiten. We houden verder ook rekening met het mogelijke voorkomen van steentijd artefactensites.

Gekende archeologische waarden in de omgeving tonen aan dat de regio archeologisch potentieel kent. Er zijn resten gekend uit de steentijd tot de middeleeuwen. Op basis van de gebruiksevolutie van het terrein verwachten we nog een goed bewaard bodemarchief aan te kunnen treffen. Er zijn ook aanwijzingen dat het terrein opgehoogd werd, wat nog een extra argument is om een goed bewaard bodemarchief te verwachten. Dit bodemarchief wordt mogelijk bedreigd door een deel van de geplande werken. Omwille daarvan en het mogelijke archeologische potentieel van het terrein is bijkomend archeologisch onderzoek nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Fenucci, L./A. Doucet/W. Decramer, 2022 : *Nota uitgesteld vooronderzoek zonder ingreep in de bodem Drongen – Recyclagepark*, s.l.

Vander Cruyssen, M./L. Dewaele, 2023: *Archeologienota Drongen. Leegte*, Evergem (BAAC Vlaanderen Rapport 2555).

Verhaevert, K./R. Platteau/L. Decrock/S. Leemans, 2025: *Verslag van resultaten landschappelijk bodemonderzoek, verkennend booronderzoek en proefsleuvenonderzoek Drongen – Mariakerksesteenweg (prov. Oost-Vlaanderen)*, Ingelmunster.

Vermeire, S./G. De Moor/R. Adams, 2000: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 22 Gent*, Brussel.

4.2 Websites

Agatha (2025)
<https://agatha.arch.be/>

Cartesius (2025)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2025)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Gent Gemapt (2025)
<https://kaart.gentgemapt.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2025)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2025)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2025)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2025)
<https://www.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans-archeologie>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

